

A BÁNYA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,
VIII., Rander-utca 6. sz.
FÖLDSZINT--LÉPOSÓHÁZ

= TELEFON 108-00. =

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. BISCHITZ BÉLA

FŐMUNKATÁRS:

CSORBITS LÁSZLÓ

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

EGÉSZ ÉVRE —	12 KORONA
FÉL ÉVRE —	6
NEGYED ÉVRE	3

Egyes szám ára 20 fillér.

HIRDETÉSEK DÍJSZABÁS SZERINT.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Bányászok országos szövetsége.

Oly önmagától értetődő és ami a fő, oly önmagától érthető a tervezett országos szövetség létesítése, hogy csakis nálunk szorul még további magyarázatra. Nálunk azért, mert fájdalom, mindig szélsőségekben mozgunk. Nemcsak politikailag, nemcsak társadalmilag, hanem a közgazdaság terén is. Az egész világon a közgazdaság a tények tudománya, nálunk nem. Nálunk a közgazdaság is egyéni hajlamok alá helyeztetik. Azaz csak egyéni hajlamok alá akarnák helyezni, de nem engedi magát.

Mi pendítettük meg azt az eszmét, hogy a bányászat országos fontossága érdekében, a bányászok és a bányászat modern szervezése céljából mindazok, akik ez országban bányászattal és bányászással foglalkoznak, országos szövetségbe tömörüljenek. Igaz, örvendetes visszhangra talált az egész országban ez a mi kezdeményezésünk és a résztvevők, a szövetségbe belépni szándékozók oly nagy kontingense jelentkezett már eddig is, hogy a szövetség bármikor megalakítható lenne. Ámde csodálatos, épen most, ebben az előhaladt stádiumban oly hangok hallatszanak, sőt előkelő oldalról oly aggályok kerültek hozzánk, mintha a létesítendő országos szövetség éle az ország bányászati köreiben oly általánosan elismert és oly magas nivón működő „Országos Bányászati és Kohászati Egyesület” ellen lenne irányozva.

Íme, a fentebb hangoztatott igazság, hogy mennyire szélsőségekben mozgunk. Azért, mert van egy országos egyesületünk, amely a bányászat és a bányászok érdekeivel foglalkozik — és ismételjük a legkiválóbb tudományos és a legelőkelőbb társadalmi alapon foglalkozik, — egy új alakulás, egy újabb

tömörülés mindjárt harcot jelent? Mily végetes tévedés, mily félreismerése a tényleges viszonyoknak! Nem működhet-e az országos szövetség az országos egyesület oldala mellett? Nem lehet-e az országos szövetség arra hivatva, hogy az országos egyesület működésében kiegészítse? Igenis a tervezett országos szövetség célja és a. És mindenki, aki a bányászat országos nagy érdekeit szem előtt tartja, mindegyik aki tudja, hogy mily nagy gazdasági érdekek kapcsolatosak a bányászattal, mindegyik aki tudja, hogy mily óriási nagy itt a működési tér, azonnal belátja kezdeményezésünk célszerű, szükséges voltát. Igenis, azt merjük állítani, hogy oly nagy a működési tér és oly sok és oly nagy a tennivaló, hogy szinte lehetetlen, hogy ezt, az egész ország bányászatát és bányászati érdekeit felölelő nagy munkát és működést egyetlen egy testület, bármily nagy és erős legyen is, kellően elvégezhesse. És amily igaz, önzetlen törekvés, csupán a nemes munka célja vezérel bennünket a szövetség létesítésénél, ép úgy meg vagyunk győződve, hogy az országos egyesület, nem ismerve mást, mint a bányászat nagy érdekeit, igaz testvériesen látja és fogadja kezdeményezésünket.

Az országos szövetség létesítése tehát egyenesen a folytonos fejlődés és haladás természetszerű következménye. Számptalan konkrét esetet hozhatnánk fel, teljesen elegendő azonban, ha egy példára hivatkozunk. Íme, az országos iparegyesület, amely a legfényesebb múlt mellett az egész iparügy terén a legszakszerűbb és az összes ipari érdekeket teljesen átölelő, nagyszabású működést fejt ki és tagjai között helyet foglal mindenki, aki ez országban ipari téren bármely irányban számot tesz. És mégis, néhány évvel ezelőtt

megalakult a gyáriparosok országos szövetsége. Talán az országos iparegyesület ellenlábasaúl? Távolról sem. Alakult azért, hogy az iparegyesületet működésében támogassa, kiegészítse. Akkor is találkoztak egyesek és hallatszottak hangok, akik aggályoskodva szükségtelennek találták az új alakulást és akik féltették az országos iparegyesületet. És ma? Mindenki belátja a szövetség létesítésének teljesen indokolt, célszerű és szükséges voltát és mindenki, aki tárgyilagosan ítél, elismeri, hogy működése nemcsak áldásosan kiegészíti az országos iparegyesület működését, hanem ezt még belterjesebbé tette, nagyobb élénkségre serkentette. Szűk látkört jelent tehát és kishitűségre vall, amidőn bárki is attól tart, hogy a bányászok országos szövetsége bármely irányban is nem párhuzamosan működne a bányászok anyaegyesületével. Munka a mi célunk és mi munkára kívánunk szervezkedni. Tartson velünk mindenki, aki bányászunk érdekeit szíven viseli.

A barnaszén.

Irta: Csorbits László. *)

okl. bányamérnök, bányaiigazgató.

Azt hiszem, hogy álláspontomat a barnaszén kérdéséről illetőleg a bányászati és kohászati kongresszus alkalmával elég határozottan körvonaloztam. Tekintettel azonban az azóta megindított élénk mozgalomra, a melynek eredményei máris örvedetesen mutatkoznak, ismét szót veszek ezen fontos gazdasági kérdésben.

Ezelőtt néhány évtizeddel a barnaszének kezdtek némi tért foglalni a vasgyártás terén s a vasgyárak fejlődésével lépést tartott azok használata. Azonban nagyon természetes, hogy ezek a bányák, mint a vasgyárak tartozékai, csakis helyi érdekeket szolgáltak és általános közgazdasági életünkre alig bírtak befolyást gyakorolni s így mint közforgalmi cikk, a barnaszén csakis alárendelt szerepet volt hivatva betölteni és óriási áldozatok árán sikerült némi piacot teremteni. Ha valahol érvényre utott az elfogultság, úgy bizonyára a tüzelőanyagok beszerzése terén tobzódott az minálunk. Egyrészt, mert a külföldről importált erősebb fajta

* E cikkei lép Csorbits László okleveles mérnök, bányaiigazgató ur lapunk szerkesztőségébe, mint főmunkatárs. Nem kell olvasóinknak Csorbits Lászlót bemutatni. Mindenki ismeri nagy szaktudását és főleg azt, hogy különösen a hazai barnaszén és lignit kérdésében milyen elsőrendű szaktekintély. Olvasóinknak és magunknak tettük a legnagyobb szolgálatot, amikor őt lapunknak megnyerve, a magyar bányászok és a bányászat érdekeiért harcolók sorának előterébe állítottuk.

szének már befészkelődtek, nálunk honossá lettek, másrészt, mert ami gyengébb fajta szeneink használata több gondot, fáradságot és esetleg újabb, tökéletesebb berendezéseket s így nagyobb pénzáldozatot kívánt s végül, mert az a vaskalaposság, hogy szeneink nagy kéntartalmuknál fogva a kazánokat megtámadják és idő előtt megmarják és hasznavehetetlenné teszik, teljesen a köztudatba ment. Hogy ezeknek az érveknek mennyire volt és van alapjuk, arról sokat lehetne beszélni. Hogy azonban a nemtörődömségnek palástolására igen alkalmasak és kényelmesek voltak, az kétségen kívül áll.

Ezelőtt pár évtizeddel a Sajó völgyön megindult a barnaszén-bányászat magánvállalkozók kezelésében, kitűzve maguk elé azt a nemes célt, hogy a tüzelőanyagban oly szegény magyar Alföldet olcsó tüzelőanyaggal lássák el. Első volt ezek között a vállalatok között a Sajókazai báró Radvánszky-féle szénbánya. Hogy ennek a bányának a szene sem jobb, sem rosszab, mint a közönséges matt barnaszén szokott lenni, azt a szakemberek és az illetékes szénfogyasztók jól tudják. Azonban hogy az akkori idöket és szénüzleti viszonyokat jellemezzem, mégis közlök néhány jellemző mondatot, melyekkel ezt a szénét persziflálni jónak látták.

A magánfogyasztók szerint a Sajókazai szén egy tűzmentes szén, amelylyel ha reggel befűtenek a kályhába, este kétszer annyi anyagot vesznek ki és a szoba hideg marad. Céloztak természetesen ezzel gyenge tüzelőképességre és a nagy hamu, valamint a salak tartalomra. A m. kir. államvasutak szerint pedig: „A sajókazai szén használatánál a nagy kéntartalom eleségéből kifolyólag oly nagy mérvűek a kazánromlások és elhasználások, hogy bizonyára a legjobb üzletet csinálná az államvasut, ha a megvásárolt kazai szénét elégtelenül gödrök feltöltetésére használná, vagy egyszerűen eldobná“ Ennek a véleménynek aztán az a szomorú következménye lett, hogy az államvasuti szállításokból egyszerűen kizárták a sajókazai, a barcikai és az erdővidéki barnaszéneket és csak óriási erőmegfeszítéssel sikerült, hogy csaknem egy évi kizáratás után a fenti bányák ismét kaptak rendelést a Máv. számára.

A sajó völgyi barnaszénbányászat ily nehéz viszonyok között indulván meg, fáradhatatlan munkára és kitartó igyekezetre volt szükség, hogy a megkezdett mű célját elérje. Ebben a nehéz küzdelemben kimagaslik egy férfi, egy jeles szakember, aki nagy tudását és fáradhatatlan munkaerőjét ennek a nehéz feladatnak a megoldására szentelte. Hünsch Ede nyugalmazott bányaiigazgató ur volt az a férfi, akinek kizárólagos érdeme a sajó völgyi magán-szénbányászat megteremtése, mi által megvetette alapját az ottani vidéken immár virágzásnak indult barnaszén bányászatnak.

A sajó-kazai bányászatot követte a Centerkiráldi és szentpéteri, a *Magyar általános szénbánya r.-t.* kezelésében, valamint a barczikai bánya. Valamennyi nehéz viszonyok között indult meg és sok vajadás után jutott érvényre s a magyar általános még ezelőtt néhány évvel tehernek tartotta a sajóvölgyi bányáit és a gyengébbfajta barna szénnek értékesítésével szívesen felhagyott volna és ime, általános meglepetésre a múlt évben új szénterületeket vásárolt Borsodmegeye területén és megnyitotta a disznós-horváti barnaszénbányászatot, midőn néhány évvel előbb már biztosította magának, illetve megvette a sajó-kazai bányák összes széntermését további eladásra.

— A folyó évben, amint tudjuk, az 1000 holdnyi ormospusztai barna szénterületet megvásárolta a kincstár a diósgyőri vasgyár számára.

Ezek a telepek különben egyenes folytatását képezik a sajó-kazainak, sőt azzal közvetlen összeköttetésben állanak s így minőségileg alig lehet különbséget tenni ezeknek a bányáknak a szenei között.

A sajóvölgyi magánbányavállalatok ebből a barna szénből szállítanak a Máv.-nak körülbelül 8—10 millió métermázsát. Az ormosi állami bányák pedig hivatva lesznek elsősorban a diósgyőri vasműveket szénrel ellátani, a fölösleget pedig az államvasutak számára leadni. Ime, mily változás csak rövid pár év alatt.

Ezuttal nem akarok arról szólni, hogy mennyire használható a barnaszén és mennyire nem használható. Nem vitatom, hogy minő közgazdasági érdekek fűződnek hozzá, vagy érhetők el általa. Egyszerűen mint tényt említem meg, hogy ezelőtt 10 évvel a szerencsi cukorgyár a kazai barnaszénből fogyasztott naponként 45—50 waggont s fizetett érte waggononként (á 102 q) 17 forintot, vagyis 34 koronát az Vadna állomás; a vasuti fuvar díjtétel waggononként 28 korona, vagyis a szén belekerült Loco Szerencs cukorgyár 62 fillérbe métermázsánként. *Meggyőződésem, hogy a szerencsi cukorgyár felvirágzása a sajó-kazai bánya életével, illetve a barnaszén tüzeléssel közvetlen összefüggésben van;* ez olyan tény, amit letagadni senki sem fog, de nem is lehet!

A Sajóvölgyön ezidőszerint virágzó bányászat indult meg, amelynek nem remélt fejlődést és óriási méreteket lehet jósolni. Ez a bányászat ipari és közgazdasági életünk terén már most is hatalmas tényező s alapját az a szerény barnaszén képezi, amely, mint rövid-közleményemből kitűnik, ezelőtt pár évtizeddel jelentéktelen és értéktelen anyagnak látszott. Maga a barnaszénbányászat azonban ipari fellendülésünkkel sehogysem tartott lépést, amit bizonyít azon körülmény, hogy a Sajóvölgyön is csak ebben az évben kezdték meg a lázas tevékenységet, amikor a szénhiány már erősen érez-

hető volt. Mindennek oka pedig abban a körülményben keresendő, hogy fogyasztóközönségünket nem oktatták ki idejekorán a helyes tüzeléstan technikára és a helyes pénzügyi gazdálkodásra. Hogy mindezekért a mulasztásokért illetékesen csakis a szakköröket és szakembereket kell vádolnunk, talán mondanom sem kell. Hogy szakembereink és fogyasztóink ma már kezdenek a hazai viszonyokkal megbarátkozni, bizonyára a változott körülményeknek tulajdonítandó s okvetlen a szén-szükség okosította meg és tanította ki őket s most már kezdik belátni, hogy helyes tüzeléstan technikával a barnaszén használása mindig és minden tekintetben gazdaságos lehet.

Mindezek után, ha levonjuk a mondottakból a következtetést, arra a meggyőződésre jutunk, hogy bizalommal kell tekintenünk a jövő elé. Mert, ha pár év alatt a barnaszénrel szemben levetkőztették némely illetékes körök az elítéléteket és a barnaszén kivivta magának az érvényesülést: akkor remélhető, hogy a lignittel szemben is megváltoztatják jelenlegi álláspontjukat s ennek az igazán olcsó tüzelőanyagának is megfelelő tért fognak biztosítani.

Budget-szemelvények.

Mult számunkban megkezdjük az 1909. évre szóló állami költségvetés azon tételeinek ismertetését, amelyek a hazai bányászattal kapcsolatosak. Ezt az ismertetést, tekintettel a szóbanforgó tételek közérdekű voltára, a következőkben folytatjuk:

III.

Fém- és opálbányászat.

Rendes kiadások	6.694,773 korona.
Rendes bevételek	5.659,002 „

Tiszta kiadás 1.035,771 korona.

15.695 koronával kevesebb, mint a folyó 1908. évben. Ezenkívül még üzemi kiadások 6.036,700 kor. ez is több 5700 koronával.

E nagyobb szükséglet onnan ered, hogy a verespataki oszlott jogu bányamű jövedelme előreláthatólag emelkedni fog és az óradnai bányamű is jövedelmezővé fog válni. Ennélfogva a társbirtokosok, bányarészek arányában, vagyis Óradnán az összes bányarészek $\frac{23}{100}$, Verespatakon pedig $\frac{68}{100}$ arányában részesítendőek lesznek a jövedelemben s a reájuk eső összeg a terhőkre előírt és nyilvántartott eddigi veszteség törlesztésére lesz fordítva.

Elő van irányozva továbbá „átmeneti kiadások” címén 200,000 kor. és pedig az ezüstár hanyatlása folytán sujtott bányavidékek iparának felsegélyezése és kölcsönök nyújtására.

Végül „beruházások” címén elő van irányozva 685,000 kor. és pedig a következő beruházásokra.

A körmöcbányai „Nándor”-altáró tervszerű folytatására 250,000 kor.

A szélaknai bányahivatal alá tartozó bányaműveknél teljesítendő elővadásokra és gépberendezésekre 120.000 kor.

Verespatakon, a kifejlesztett üzem kivánalmaj-

nak megfelelőleg, kovács-lakatosműhely és szénraktár építésére 21,000 kor.

Veresvizén apadóban vannak az oly telérközök, melyek tonnánként legalább 5—6 gr. aranyat tartalmaznak, holott a jelenlegi ércelőkészítési berendezés ennél szegényebb terményeket haszonnal feldolgozni nem képes. Ez oknál fogva a zuzókat oly berendezéssel kell kibővíteni, mely lehetővé fogja tenni, hogy a Lőrinc- és Lipótteléken tömegesen előforduló, tonnánként 2—4 gr. aranyat tartalmazó ércek a beváltásra előkészíthetők legyenek. A jövődelmező üzem fentartásának érdeke megkívánja továbbá, hogy ezek az ércek, tekintettel alacsony aranytartalmukra, olcsón fejtsenek, főleg azonban, hogy a további feltárások gyorsan eszközöltessenek. Ezt csakis villamos fúrógépek alkalmazásával lehet elérni. Mindezeknél fogva a zuzóművek kibővítésére és a villamos fúrára összesen 85,000 kor. irányoztatott elő.

A selmeci zuzóművek összpontosítására 150,000 korona.

A magurkai bányaműnél építendő zuzó 100,000 k.-val megállapított költségéből I. részletként 50,000 kor. Ez az építkezés azért szükséges, mert a jelenlegi ércelőkészítő berendezés oly hiányos és elavult, hogy a fémtartalom $\frac{2}{3}$ része veszendőbe megy. Ezt az 1907. év folyamán végzett kísérletek igazolták s így az üzem jól felfogott érdeke megkívánja, hogy e bajon mielőbb segítve legyen.

Magurkán az állami bányászat által fentartott elemi iskola helyiség nélkül szűkölködik s a tanítás a munkások rendelő-szobájában folyik. Miután ez a legegyszerűbb követelményeknek sem felel meg, a tanfelügyelő egy megfelelő iskolahelyiség létesítését kívánja, mert ellenkező esetben kénytelen lesz az iskolát feloszlatni. Nehogy tehát az ottani munkások gyermekei elemi oktatás nélkül maradjanak, egy szerény iskolaépület felemelésére 9000 kor. irányoztatott elő.

Mindezen adatok csupán a fémbányászatra vonatkoznak, az *opálbányászat*ról egyetlen szóval sem történik említés. Ezt pedig annál inkább sajnáljuk, mert joggal hihettük, hogy legalább itt fogunk némi adatokat kapni ezen egykor oly hírneves, ma azonban teljesen hanyatlásnak indult bányászat tulajdonképeni mai állapotáról és jövő sorsáról. De minderről a minisztérium hallgat.

IV

Köszénbányászat.

Mint rendes kiadás 5.460,800 korona van e címen előirányozva, bevételre ugyancsak ily nagyságú összeg van felvéve. Az indokolás csak annyit mond, hogy miután az állami köszénbányászat üzeme csak most indult meg, részletes költségelőirányzat az 1909. évre még nem szerkeszthető, ez okból átalányösszegben lettek a kiadások felvéve. A bevételekre pedig megjegyeztetik, hogy ezek a vidéki, valamint a szilvölgyi köszénbánya bérbeadása iránti szerződés megszüntetésével állami kezelésbe vett petrosényi üzemek köszéntermeléséből várhatók. Megemlíti még az indokolás, hogy az állami köszénbányászatnál alkalmazandó személyzet a m. kir. államvasutak személyzetére nézve ér-

vényben álló illetményrendszernek megfelelő javalmazással lesznek alkalmazva.

* * *

Bármennyire közérdekű, hogy minél bővebb tájékoztatást nyerjen az ország az államnak ezen, közgazdaságilag oly főfontosságú kezdeményezéséről, be kell látnunk, hogy ma, a kezdet kezdetén, erről még nem sokat mondhat a minisztérium. A minthogy ma, amidőn az új állami szénbányák a berendezkedés stádiumában vannak, csakis a jövőre lehetne utalni. A jövőt pedig mi biztosítva látjuk, mert a pénzügyminiszter a szénosztály élére oly általánosan elismert szakembert állított, akinek nagy szakértelme, tudása és a nagy ügyért valósággal lelkesedő szorgalma teljes garancia az eredménydus sikerre. Szerényen folyik immár az állami szénbányák fejlesztési és berendezési nagy munkája, ehhez a munkához, amely oly nagy gazdasági szerepre van hivatva, bányásztestvéri szívből mondjuk „Jó szerencsét!”

Az állami szénbányákról lévén szó, itt említjük meg, hogy az utóbbi napokban a lapok tele voltak azzal a hírrel, hogy az állam ismét megvásárolt egy szénbányát. Természetesen egy hang sem igaz e hírből és ép oly alaptalan minden ezen légből kapott hírhez fűzött kommentár is. A mi tudomásunk szerint az állam ezidő szerint és jó ideig egyáltalában nem gondol arra, hogy még szénterületeket vagy szénbányákat vásároljon. Ma a legnagyobb feladat az, hogy a már kézben levő állami szénbányák a nagy gazdasági célnak megfelelő nagyüzembe helyeztessenek. És ez oly nagy munka, hogy legalább egyelőre, minden további terjeszkedést kizár.

A szén a kulturállamokban.

III.

Előző közleményeinkből az olvasó némi tájékoztatást nyert a német szénbányászat mai helyzetéről. Kiegészítés egyaránt azonban talán nem lesz érdektelen egy kis összehasonlítást tenni az 1908. első félév és az előző évek kiviteli és behozatali eredményei között. Ime a behozatal adatai:

	1908.	1907.	1906.	1905.
	t.	t.	t.	t.
Január	543,960	840,573	636,214	583,089
Február	813,217	729,695	634,877	1,223,742
Március	994,772	805,589	532,666	723,666
Április	1,008,540	790,668	736,691	704,899
Május	1,076,688	1,119,056	801,829	934,529
Junius	1,122,178	1,294,494	789,531	649,060

5,559,355 5,780,078 4,131,808 4,819,005

Eszerint az 1908 év első felében a behozatal 220,723 tonnával, azaz 4 százalékkal csökkent. A csökkenés főképpen május és junius hónapjában szembetűnő. A szénbehozatal csökkenésével szem-

ben növekedet a szénkivitel. A folyó év első felében a növekedés az előző évi kivitel eredményével szemben 252,906 tonna, azaz 2·6%. A szembetűnő növekedést főképpen az Ausztria és Magyarország és Franciaország részéről mutatkozó élénk kereslet okozta.

A statisztika a szénkivitel első hat hónapjáról a következő képet adja:

	1908.	1907.	1906.	1905.
	t.	t.	t.	t.
Január	1,402,912	1,403,013	1,832,899	1,322,584
Február	1,735,714	1,741,406	1,929,129	1,120,595
Március	1,790,575	1,580,385	1,450,006	1,654,675
Április	1,428,041	1,858,126	1,504,528	1,315,869
Május	1,842,872	1,366,267	1,472,015	1,419,574
Junius	1,638,062	1,636,073	1,540,895	1,358,273
	9,838,176	9,585,270	9,734,472	8,191,750

Ha az egész évi forgalomról pontos adataink még hiányzanak is, mégis konstatálhatjuk, hogy a növekedés $4\frac{1}{4}$ — $4\frac{1}{2}$ millió tonnára rug.

A szénállamok közé kell sorolnunk Kínát is, amely óriási szénterületek fölött rendelkezik, *Richt-hofen* szerint magában Schansi provinciában legalább 1260 milliárd tonna szén van. Eddig hatvan szénaknát ismernek, amelyek eddig azonban nem zsákmányoltattak ki racionális módon. S ez az óriási szénmennyiség képezi Kína jövőjének zálogát. Mihelyt az óriási szénterületek okszerűen üzembe helyeztetnek, Kína számottevő tényezővé válik a szénvilágversenyben, ami annál könnyebben képzelhető, mivel a munkaerő ott igen olcsó. A szén kiaknázásával Kínában nagy ipari föllendülés is be fog következni.

Japánország is nagyon gazdag szénterületekben. Ez az ország 1902-ben 9,799,000 tonnát termelt s ezt a mennyiséget az utolsó években tetemesen túlhaladta.

India szénkivitele 1903-ban 7 és fél millió tonna volt. Ennek a mennyiségnek 85%-át maga Bengálda szolgáltatta.

Ausztráliában, szakemberek állításai szerint, főképpen Ujdélwalesben és Auenslandban évenként 150,000 tonna szenet lehet termelni.

Most pedig vessünk pillantást a jövőbe. Kétségtelenül a legizgatóbb kérdés, hogy mi lesz, ha elfogy a szén, vagy hogy meddig tudja a meglevő szénmennyiség a kulturvilágot ellátni. Ténydolog, hogy manapság a szénfogyasztás terén hallatlan *pazarlás* folyik. Ennek igazolására elegendő, ha megemlítjük, hogy egy gőzgép 90% szénertőt fogyaszt, míg ellenben ennek csak 15%-át használja el. Ebből pedig az következik, hogy korántsem vagyunk a fejlettség legmagasabb fokán és még igen sok újításnak kell következnie, hogy a takarékoság minden módja fölött rendelkezessünk. Azonban még így is sokat haladt ezen a téren a technikai tudomány. Ugyazon erő kifejtéséhez ma

aránytalanul kevesebb szén kell, mint például 100 évvel ezelőtt. Különösen Angliában történtek fontos átalakulások.

Nagy haladás volna ezen a téren, ha megtalálnák annak a módját, hogy sikerül-e a bevezető gázokat szintén fűtésre fölhasználni.

A világ összes geológusai egyetértenek abban, hogy bármilyen gazdag is egy szénben ország, gazdaságosan kell kezelnie bányászati politikájában. Ezt hangoztatja Carnegie is egy Rooseveltnél vezetésevel működött kongresszuson. Hiteles adatok szerint az Egyesült-Államok alapítása óta 2,000,000,000,000 tonna szenet fogyasztott, amelyből 1820 céltalanul használódott el. Az amerikai szénbányászat óriási arányai alapján már a jövődöbe kombinálnak 1917-ben 900,000,000 tonnát, 1927-ben 1,800,000,000 tonnát, 1937-ben pedig 3,500,000,000 tonnát kell majd termelnie az 1907-iki eredményhez képest (450,000,000) óriási emelkedést jelent.

A fogyasztás a jövődö mértéke ma még bizonytalan. A csökkenést és drágulást csak akkor fogjuk igazán érezni, amikor már a jó helyeken elfogyott a szénkészlet. S itt ismét csak fölmerül a kérdés: mi lesz azután?

BÁNYÁSZATI HIREK.

Szénkérdésünk és a külpolitika.

A közelmúlt napokban egy balkáni háboru réme kísértett és egy európai bonyodalom kérdését hordozta méhében. Sőt a külpolitikai bonyodalom hullámai még mindig nem simultak el, bár a békés kibontakozás minden feltétele megvan. A keleti kérdés állandó tengeri-kigyója az európai politikának és habár még távol állunk attól, hogy egy esetleges balkáni háboru esélyeivel számoljunk, nem szabad a kérdés felett napirendre térnünk anélkül, hogy reá ne mutassunk egy igen fontos anomáliára, amely eddig elkerülte az illetékes tényezők figyelmét. Háboru esetén a gyors mozgósítás legfontosabb kérdések egyike. Hadjáratok sorsát gyakran az dönti el, hogy a hadakozó felek mily gyorsan tudják csapataikat és az élelmezést a harctérre szállítani. Tapasztalhattuk ezt az orosz-japán háboru alkalmából. És nekünk e téren könnyen veszedelmessé váló bajjal kell számolnunk, még pedig azzal, hogy vasutjaink nem függetlenek a külföldtől. A mozdonyok külföldi szénre vannak berendezve. A személyvonati és gyorsvonati lokomotivokat csak porosz szénrel lehet fűteni, sőt bármily komikusan hangzik a tehervonatok egy része még a tolatásnál is Cardiff szenet használ. És a Máv.-nak mindössze néhány heti szén szükséglete van raktáraiban. Már közgazdasági szempontból is a legélesebb megrovásra méltó a Máv. szénpolitikája. De egy külbonyodalom esetében veszedelmes következményekkel járhat a szűk látókörű politika és a közgazdasági kérdések ilyenén negligálása.

Tegyük fel, hogy a téli évszakban lobot vet a balkáni tüzfészek és európai bonyodalom von maga után

Cardiffi-szenet bizonyára nem kap a Máv. Anglia tudja méltányolni a közgazdasági kérdéseket és gondja volna arra, hogy e téren is kihasználjon minden kínálkozó előnyt. De porosz szenet sem kap, mert balkán kérdésben legelső sorban Németország van érdekelve és mozgósítás esetén a német vasutak nem lesznek köpesek a szénexportra. És akkor rettenetesen megboszulná magát a mai rendszer. Egy zimankós téli napon megállnának vasutaink és háborút veszítenénk anélkül, hogy abban teljes erővel részt vehetnénk.

A közelmúlt napokban sokan szóltak a szénkérdéshez. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület választmányára előtt is fekszik egy indítvány, amely napról-napra szélesebb hullámokat vet. Abban mindnyájunknak egyet kell érteni, hogy széntermelésünket, hazai ipar fontos alapkövét fejleszteniünk kell. A szénkérdés helyes megoldása csak az lehet, hogy ipari életünk súlypontját a barnaszénre helyezzük át. A kőszén nem képezheti e bázist már csak azért sem, mert hazánk kőszénben szegény ország és kőszénkincsünk évről-évre fogy. Helyes közgazdasági elv csak az lehet, amely az adott tényekkel összhangban áll, ezért hazánkban csak közgazdasági analfabéták küzdenek a feketeszen mellett. Ebben a tekintetben tanulhatna Máv a román állam vasutaktól. Igaz, hogy a román vasuti politikát Berlinben alapozták meg és ott valamivel többet foglalkoznak közgazdasági kérdésekkel, mint minálunk. A román államvasut mozdonyait petroleumfűtésre rendezték be már akkor, amikor az ország petroleumipara a fejlődés kezdetén állott és távolról sem tudta a petroleumkeresletet fedezni. De a helyes irányu támogatásban részestült petroleumbányászat rohamosan fejlődött és másfél év múlva elláthatta az ország vasutjait fűtőanyaggal.

Ilyen módon kellene fejleszteni magyarországi könnyű barnaszenek termelését is. Miért nem tudnák összehangot teremteni a fogyasztás és a termelés között. Remélhetőleg rá fog jönni a hadügyi kormány arra, hogy veszedelmes politika közlekedési eszközeink üzemét a külföldtől függővé tenni. A legutóbbi balkáni események legalább is ennyi hasznot produkálhatnak a mi számunkra.

— **Főnökváltozás a vajdahunyadi állami vasgyárban.** Wekerle miniszterelnök és Szerényi államtitkárnak a nyáron történt erdélyi kirándulásával áll összeköttetésben a vajdahunyadi állami vasgyárakban történt főnökváltozás. *Schalát József* főbányatanácsos megrongált egészségére való tekintettel személyesen jelentette be Wekerlének, hogy nyugalomba vonul s helyette a pénzügyminiszter *Buczek József* eddigi gyárfőnökhelyettesét nevezte ki főbányatanácsosi ranggal a vajdahunyadi vasgyárak vezetőjévé. *Buczek József* fel a gyár élére európa hírv szakember került, kinek a külföldön ismertebb a neve, mint nálunk, mert *Buczek* nemcsak elsőrendő vas-kohász, hanem egyike a legelső bányászoknak is.

— **Korond és Zalatna.** Ez a kis történet mutatja a legjobban, hogy bányahatóságaink milyen körülményekkel dolgoznak. Már közel egy évtized óta alakítják a zalatnai kőcsiszoló és kőipariskolát, sőt már régóta működik is, de azért a nyersanyagot még nem biztosították számára. Ebben az iskolában főleg a Tekerő vidékén előforduló actátokat, ezenkívül pedig korondi aragonitot dolgozzák fel. Ez az aragonit szép tiszta, fehér

színű, könnyen feldolgozható és ezért kőipari célokra különösen alkalmas. De az iskola igazgatósága elmulasztotta a bányaterületet biztosítani, miután az aragonit (magyarul mézspát) nem fentartott ásványtulajdon. Korond község tiltakozott az elszállítás ellen. Az igazgatóság azonban nem hederített erre a tiltakozásra és a korondiak végre a régi jó magyar módszerhez folyamodtak és brachiummal verték el a bányászokat. Az intézkedés használt, mert az igazgatóság végre rászánta magát arra, hogy kiegyezzen a községgel és most már a szerződés értelmében rendszeresen szállíthat.

— **A Budapestvidéki kőszénbánya r.-t.** a napokban tette közzé mérlegét. Az elmúlt üzleti évben a mérleg szerint a veszteség 857.138 korona volt. Ez a társulat a szénkartel mostoha gyermeke és ezért kifünő bányatelepei dacára sem tud boldogulni. És különösen szerencsétlen kötései következtében nem tud prosperálni. Még abban az időben, amikor a szénárak alacsonyok voltak, több évre nagy kötéseket csináltak. Azóta szénárak és munkabérek erősen emelkedtek és a társaság kénytelen volt önköltségen alul szállítani. Ezenkívül egy ízben az üzem szünetelnt volt kénytelen és a társaság nagy penúlt volt kénytelen fizetni. Ezek okozták azt, hogy bányá tulajdonosai veszteséggel zárták a mérleget.

— **A Hazai kőolajipar részvénytársaság** erősen megérezte a petroleumkartel felbomlásának káros hatását. Az igazgatóság ellátározta a felszámolást. A részvénytársaságot 1906-ban alapította a Hazai Bank Részvénytársaság 800.000 korona alaptőkével, amelyből eddig 600.000 koronát fizettek be. A társaság múlt évi mérlege még 70.775 korona nyereséget mutatott ki.

— **Magyar rézművek r.-t.** Ezen cég alatt fog három magyarországi részvénytársulat egyesülni. Az egyik az *Erdélyi rézművek r.-t.*, amelyet Korda Dezső hazánk fia alapított Párisban. Ennek bányái Csikbalánbányán vannak. A részvénytársulat 5 millió alaptőkével alakult meg 1907 május havában és már a múlt évben kedvező eredménnyel működött. A második a *Compagnie des Mines Hongroises*, amelynek Zám mellett. Almaselnél Hunyadmegyében van rézbányája, amelyet Schuster Henrik dr. aradi bányavállalkozó tárt fel. Ugyanezen társulathoz tartozik a *Dobsinai magyar bányá r.-t.* is. Mindhárom rézbányában már eddig is sikerrel dolgoztak. A csikbalánbányai rézbányák már rég ismertek a szakközönség előtt és csak a vállalkozási kedv hiányának róható fel, hogy már eddig is intenzív bányászat színhelyévé nem lett. A dobsinai réztelepek ismertek a magyar szakközönség előtt. A magyar bányászat mindan igaz barátja örömmel üdvözli a vállalatot, amely e gazdag vidék kincseinek kiaknázására szánta el magát. Az almaseli rézbányát a kilencvenes években fedezték fel, de már azóta erősen feltárták és az eredmények igen kedvezőek. Mindhárom rézbányának azonban egy nagy baja van. Ez a baj a magyarországi fém-bányászat közös nagy baja. Nem tudják a termelt érceket értékesíteni, mert Magyarországon nyers fémterméket csak igen korlátolt mennyiségben lehet elhelyezni. Ennek a nehézségnek a legyőzésére egyesült most a három rézbányavállalat. Saját maguk akarják az érceket feldolgozni és így a siker minden feltételét biztosítják. Igaz örömmel üdvözöljük az új vállalatot, amely hűzágpótló lesz magyar bányászati ipar terén.

— A gróf Csáky László praktalvi vas- és acélárugyár r.-t. október 31-én tartotta I. rendes közgyűlését gróf Csáky László elnökle mellett. Az igazgatóság jelentése örömmel konstatálja, hogy mindazon várakozások, melyeket a vállalat alapítói a részvénytársasághoz fűztek, teljesebbé mentek olyannyira, hogy mi az első mérleg eredménye kedvezőnek mondható. A jelentést egyhangulag tudomásul vette a közgyűlés és elhatározta, hogy a 80.161 koronányi leírások után fennmaradó 83.194 kor. 08 f.-nyi tiszta nyereségből részvényenkint tíz koronányi (5 százalékos) osztalék fizetessék ki és 13.034 k. 38 f. új számlára vezetessék elő. Határozatba ment továbbá az igazgatóság által javasolt tökemelés, amelylyel a társaság részvénytőkéje az acélművek további kibővítése céljából 1.000.000 koronáról 4500 darab teljesen befizetett 200 korona névértékű részvény kibocsátásával két millióra emeltetik. Az igazgatóság felhatalmazást kapott, hogy a részvénykibocsátás módjait és a kibocsátási árufolyamot meghatározhassa. A tökeemeléssel kapcsolatos alapszabálymódosítások elfogadása után az igazgatóság tagjaivá újra megválasztották gróf Csáky Lászlót, Fodor Ferenc, dr. Kolischer Frigyes, Rosenthal Hugó, Schmidt Frigyes, Schmidt Rudolf és Szekely Ignác, felügyelő-bizottságba pedig Hollán Oszkár (új), Hones Ernő, Schleutermann Nándor, Szász Lajos (új) és Welter Elek. A közgyűlés után megalakult az új igazgatóság, mely elnökévé gróf Csáky Lászlót, alelnökévé pedig Rosenthal Hugót választotta.

— **Aszbeszt-cement palaggyár Lábatlanban.** A kereskedelemügyi miniszter az állami kedvezményeket Miskolci József és Reichenfeld Győző cég Lábatlan községben létesítendő aszbeszt-cement palaggyári ipartelepe részére az üzembehelyezés napjától számitandó öt évre előzetesen biztosította.

— **A máv. vonalai mentén fekvő kőszénbányák heti szénforgalma.** A magyar királyi államvasutak vonalain mentén fekvő kőszénbányák az október hó 18-ától október hó 24-ig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 13.011 kocsirakomány szenet adtak fel; 316 kocsirakománnyal kevesebbet, mint az előző héten és 965 kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (X/20-ától X/26-áig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2168 vasuti kocsit raktak meg; 153 kocsival kevesebbet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

KÜLFÖLDI HIREK.

— **Petroleum és melléktermékek kivitele Romániába.** A petroleum bevételére ez idő szerint a konjunktúra kedvezőtlen Olaszországban, mert az Italo-americana leszállította árait. A belföldi termelés is emelkedett és Amerikából egy újabb nagy cég megjelenését jelzik az olasz piacon, ami az árakra ismét esőkként fog hatni. Mindennek dacára az olasz piacra figyelem volna fordítandó, mert a jelenlegi árakat nem tekintik normálisaknak és azok hirtelen emelkedhetnek. Kívánatos azonban, hogy cégeink, melyek Olaszországban petroleumot visznek ki, ezzel az időleges alacsony árak mellett se hagyjanak fel, mert az Italo-americana, amely kiesiben is árusít petroleumot, nem ad többé árut oly cégeknek, amelyek máshonnan vásároltak petroleumot. A kereskedők

ben tehát azt a meggyőződést kell kelteni és erősíteni, hogy magyar gyárak minden körülmények között el látják őket. Az ásványkenőolajunk és benzintünk kedvelt és bevételünk emelhető. Az előbbinél csupán hordók rossz minőségére kell az alkalommal is felhívniuk gyáraink figyelmét, ami miatt károsodnak is a vevőknek is kellemetlenséget okoznak.

— **Bakui naftatermelés és kivitel.** A bakui naftatermelés 1905 óta emelkedést mutat. 1893 óta érdekesen alakultak termelési viszonyok, amelyekről az alábbi táblázat adja:

	termelés	export	átlagos nyersolaj
		font	fontonként kopekben
1893	324,529.000	248,100.000	1.4
1894	297,551.000	288,400.000	3.1
1895	377,427.000	284,300.000	6.5
1896	386,117.000	306,800.000	7.8
1897	421,727.600	346,100.000	7.7
1898	485,948.000	393,000.000	9.8
1899	525,217.000	385,300.000	13.7
1900	600,764.000	443,100.000	15.7
1901	671,276.000	488,200.000	8.1
1902	636,831.000	513,400.000	6.7
1903	596,505.000	494,000.000	9.6
1904	614,972.000	491,800.000	14.6
1905	410,036.000	347,560.000	19.5
1906	447,704.000	290,932.000	25.5
1907	476,002.000	356,000.000	27.7

A termelés a sok új kut ellenére is olyan arányú, mint 10 esztendővel ezelőtt volt. Mindjobban érezni tökéltengését ebben az iparágban. A fenti adatok bakuból elszállított petroleummennyiségekre vonatkoznak. A legnagyobb mennyiség belső Olaszországba ment csak tizedrésze a batumi kikötőn át külföldre.

— **A mexikói forrástűz.** A „Petroleum Review” legújabb jelentése szerint a dorbecasi nagy petroleumtűzet sikerült eloltani, miután hat szivattyú tíz napon és éjszakán át megszakítás nélkül ontotta a homokot a kráterbe. A petroleum azóta ismét utat tört magának naponként 2000 barrelt önt ki.

TUDNIVALÓK.

— **A világ petroleumtermelése.** A washingtoni kormány jelentése szerint világ petroleumtermelése az elmúlt 1907. évben 262 millió hordót tett, az 1906-ik év 212 milliójával szemben. Az emelkedés tehát kerek ötven millió hordó volt. Az össztermelésből az Egyesült-Államokra 166 millió esik, úgy hogy a többi államok távol maradnak ettől az eredménytől. Az alábbi táblázat az egyes államok termelését mutatja:

Ország	1906	1907	tonna
	hordó	hordó	
Egyesült-Államok	126,493.936	166,095.335	22,149.862
Oroszország	58,897.311	61,850.734	8,247.795
Sumatra, Java, Borueot	8,662.572	8,738.302*	1,178.797
Galicia	5,467.967	8,360.441	1,175.947
Románi	6,378.184	8,118.207	1,129.097
India	4,015.803	4,344.162	579.316
Japán	1,710.768	2,010.639	268.129
Mexikó	—	1,000.000	138.355
Kanada	569.753	788.872	105.200
Németország	578.610	756.631	106.379
Peru	42.419	65.476	8.732
Olaszország	53.577	53.500*	7.400
Más országok	30.000	30.000*	4.000
Összesen	212,900.900	262,212.299	35,094.086

Eszerint az Egyesült-Államok a termelés 63%-át szolgáltatták, míg Oroszország, a legszámottevőbb konkurrens, csak 23%-ot produkált. A többi állam termelése nem jöhet számításba, mivel átlagos termelésünk nem több, mint 3 1/2%. Az 1907. év általában kedvező volt az amerikai petroloniparra nézve. Az Egyesült-Államokban öt számottevő petrolumföld van, amelyek nemcsak geográfiai szempontból jelentősek, hanem minőségben különböző naftát szolgáltatnak. Az öt kerület - Appalachian Field, Lima Indiana Field, Illinois Field, Mid Continent Field és a Gule Field.

— **Petroleumforrások a mexikói áramlatban.** Ismeretes dolog, hogy a távoli mexikói tengerészármatban vannak tengeralatti petroleumforrások. Ujabban a Padre sziget közelében 75 mérföldnyire Point Isabeltől új forrásra akadtak.

Szerkesztői üzenetek.

S. G. Kolozsvár. A tőzeg mint tüzelőanyag soha nem fogja a szénét pótolhatni. Ezzel a kérdéssel régóta foglalkoznak a szakemberek, de a kísérletek nem vezettek különösebb eredményre. Alkalmassint ez lesz a sorsa Ekeaberg mérnök találmányának is, amely abban áll, hogy 90 százalék vizet a tőzegeből ki kell sajtolni. Ez a sajtolás forró vízzel történik, amely azután könnyen kisajtolható.

K. L. Szives érdeklődését köszönjük. A magyar bányászat ügyének előmozdítása érdekében lelkes gárda működik lapunk szerkesztőségében, amely nem kisebb célt tűzött maga elé, minthogy hazafisággal és tántoríthatatlan akarattal közreműködjön bányászatunk föllendítésén. Nagyon helyesen jegyzi meg, hogy ezen a téren nagyon sok a teendő. De hiszen azért dolgozunk, fáradozunk, hogy a magyar bányásztársadalmat egy táborba tereljük, hogy így egyesült erővel lépjünk az alkotások mezejére.

K. G. Selmechánya. Ügyében eljártunk. Az eredmény nem fog késni.

Többieknek. Az apróhirdetések között a bányászok érdekeit előmozdító közlendőit *díjtalanul adjuk közre*

TŐZSDEI HIREK.

— **Szénárak.** Bár a háborus hírek következtében rendesen emelkednek a szénárak, az angol szénpiac irányzata az utóbbi időben rendkívül ellanyhult és az árak folyton csökkennek. Triesztben az angol szén 3-4 koronával lett olcsóbbá. Ezt a rendkívüli irányzatot alkalmasint börzei manőver okozza.

— **Petroleum és kőolajárak.** A *Kőolajfinomítógyár részvénytársaság* gyártmányainak árjegyzése nagyban eladásoknál, 100 kilogrammonként tényleges göngysulylyal, hordóstul Budapestre bérmentve szállítva, következő:

Fiumei kristály-kőolaj 37.50 K, fiumei White-Star kőolaj (**) 31.50 K, fiumei Standard-White kőolaj 29.50 K, fiumei 0. számú tisztítóolaj 20 K, fiumei 1. számú orsóolaj 30.— K, fiumei 2. sz. könnyű gépolaj 34.— K, fiumei 3. sz. nehéz gépolaj 40.— K, fiumei

4. sz. vulkán hengerolaj 20.— K, fiumei 5. sz. fénytelen olaj 24.— K, fiumei 6. sz. kiváló nehéz gépolaj 42.— K, hengerolaj sötét 68.— K, 00 jegyű hengerolaj világos 78.— korona.

Az *Apolló kőolajfinomítógyár részvénytársaság* jegyzései a következők: Liliomkirályolaj 40.— K, egy-sziv kőolaj —.— K, háromsziv kőolaj 32.— K, csillagkereszt kőolaj 31.— K, tiszta sulyu 100 kg.-ként hordóval együtt, 20 százalékos vagy tiszta göngysulyszámítás-sal, Pozsonyban átvéve, készpénzben engedmény nélkül. III. Apolló könnyű gépolaj 30.— K, VI. Apolló nehéz gépolaj 42.— K, Apolló hengerolaj 60.— K, tiszta sulyu kg.-ként, hordóval együtt, tiszta göngysulyszámítással, Pozsonyban átvéve fizetendő készpénzben 2 százalék engedménnyel vagy 4 havi váltóra.

— **A rézbádóg árák emelkedése.** A rézbádóg árák emelkedéséről érkezik hír. Eszerint a rézbádóg, amelynek ára augusztus óta 100 kilogrammonként 148 márka volt, 150 márkára emelkedett. Épp úgy felszökött a rézesövek ára is 100 kg.-kint 135 márkáról 140 márkára.

— **A vasárak csökkenése.** Kölni hírek szerint a vasárak jelentéktelen kereslet miatt csökkentek. Így a legutóbbi napokban közönséges folyó vasért 97 1/2 márkát fizettek, míg néhány héttel ezelőtt 110 márkát fizettek érte.

— **Rézpiac.** A rézpiac szilárd irányzat mellett jelentékeny ármozgalom tapasztalható. A rézfeldolgozó iparok szükséglete és a készletek apadása következtében a kereslet igen nagy és folyton növekszik. A spekuláció igen tartózkodó álláspontot foglal el. Az amerikai elnökválasztás esélyei még akadályozták a konjunktúra kifejlődését, de a közeljövőben már az árak nagyfokú emelkedése várható.

— **Vaspiac.** A német nyersvas-szindikátus feloszlása következtében a vasárak Németországban állandóan hanyatlának. A düsseldorfi jelentések szerint a nyersvas mai ára 97.5 márka, a mi a vasárak hanyatlása óta a legalacsonyabb vásár. Ezen árhanyatlás következtében németországi termelők minden erejüket megfeszítik, hogy áruikat monarchiánkbeli piacokon helyezhessék el. Folyó év januárjától szeptemberig nyersvasimport 1,371,221 mm. volt, a múlt évi 273,654 mm.-val szemben. A Laura-kohó múlt héten kibocsájtott tüzeti jelentésében kedvezően nyilatkozik a helyzetről, de a jövőt sötétnek festi. Igen valószínű, hogy legközelebb az Osztrák-Magyar vaskartel is leszállítja az árakat.

Vállalkozás.

Versenyárgyalási hirdetmények.

Porcellán áruk szállítására. Az Osztrák Lloyd arzenáljának igazgatósága Triesztben árlejtést hirdet az 1909., 1910. és 1911. években szükséges porcellánártek szállításának biztosítására. A beszállítás 1909. január 1-től 1911. december 31-ig részmenyiségekben, az esetenkénti felszólításra bérmentve és törésmentesen közzelendő.

V. t. határidő 1908. november 15.

Kockakő szállítás. Zenta r. t. város tanácsa 5.000 drb. kékes bogdáni vagy vele azonos jóságú trachyt 18 cm. kockakő beszerzésére nyilvános versenyárgyalást hirdet.

V. t. határidő 1908. november 20.

Bánatpénz 5%.

Olajok, gyertya, tűzifa-szállítás. A marosujvári m. kir. főbányahivatal és a vizaknai m. k. sóbányahivatalnál 1909 évben a következő szertári anyagok szükségeltetnek: A marosujvári m. kir. főbányahivatalnál 30.000 métermázsza (6.000 köbméter) I-ső osztályu tengelyen szállított bükkhasáb tűzifa, 6.000 kg. fagygyertya, 1.200 kg. repceolaj, 2.600 kg. motorhengerolaj, 4.500 kg. motorgépolaj, 1.000 kg. parafin kenőcs, 3000 drb. 250 m/m. hosszú, 9 m/m. vastag Noris jegyű H. P. idombélszén, 10.000 drb. 250 m/m. hosszú, 15 m/m. vastag Noris jegyű idombélszén, 6.000 drb. 300 m/m. hosszú, 16 m/m. vastag Norisjegyű idombélszén. A vizaknai m. kir. sóbányahivatalnál: 1.000 kg. fagygyertya.

V. t. 1908. november 9.

Bánatpénz 5%.

Homok, kő, mész, téglá, bőrnemű, fanemű, asfalt, vasnemű stb. szállítása. A m. kir. államvasutak debreceni üzletvezetőségének 1909., esetleg 1910. és 1911. években az ajánlati mintákban felsorolt anyagcsoportozatokra lesz szüksége, melynek biztosítása céljából nyilvános pályázatot hirdet.

V. t. határidő 1908 november 25.

Bánatpénz 5%.

Apró hirdetések.

Magán bányamérnök a magyarországi területeken kívül 30 éve az erdélyi területeket tanulmányozom, a szén-, vas- és az összes ércbányászatban és a kutatásokban jártas vagyok, elvállalok minden e szakbavágó munkálatokat, úgymint belső és külső méréseket, kutatásokat, kisebb vasutak tracirozását és építését, amikben szintén bírok gyakorlati tapasztalatokkal. Leveleket „Szerencse fel” jelige alatt a kiadóhivatal továbbít.

Volt vasgyári okleveles **vegyész**, üzemező mérnök, hosszabb gyakorlattal vasműveknél, vegyi gyárnál, avagy bármely műszaki vállalatnál a legszerényebb fizetési feltételekkel, irodai vagy könnyebb üzemi alkalmazást keres. Bővebbet e lap kiadóhivatalában „B. A.” jel alatt.

Mélyfúrómérnök, több évi gyakorlattal bíró okl. bányamérnök, mélyfúróüzemek s nagyobb szerű kutatások vezetésére vállalkozna. Megkeresések „R. T.” jeligőre salgótarjáni főpostahivatalba post restant kéretnek.

Bányaiskolát jó sikerrel végzett, katonai kötelezettségének eleget tett 23 éves fiatalember, főbányász, jó rajzoló, tág ismeretekkel a gyöngéáram-technikában, beszél a tökéletesen a magyar, német és a román nyelvet, állást keres mérnökségbe, esetleg üzemhez. Megkeresések „L. O.” alatt a kiadóhivatalhoz kéretnek.

„HELIOS” automobil-garage

Budapest, V., Bálvány utca 12.

Legmodernebb szerszám-gépekkel felszerelt

: **javitó-műhely.** :

Olcsó, gyors és szakszerű gépjavitáscsk.

Nagy választéku

: **pneumatik és kellékraktár.** :

Kitűnő és jutányos auto-henzin és henge-olaj.

Société Lorraine de Dietrich & Cie.

: Lunéville, Argenteuil, Birmingham.

== **Isotta Fraschini Milano.** ==

Telefon 91-57. vezérképviselőte. Telefon 91-57.

ENTREPRISE DES POMPES FUNÉBRES

Első Erzsébetvárosi Temetkezési Vállalat

PODLUSSÁNYI JENŐ

BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCZA 100. SZÁM.

IZABELLA-UTCZA ÉS SZEGÉNYHÁZ-TÉR sarok

Rendez egyszerű és díszes temetéseket a legjutányosabb árban.

Művirág-koszorúból nagy választék.

Telefon 53-70.

Telefon 53-70.

Bányavasut

alkatrészeit, u. m. bányasíneket kötőszerekkel, váltókat, korongokat, csillekerékpárokat, bányacsilléket, felépítményi szerszámokat; továbbá lokomobilokat, kazánokat, körszivattyukat, furóacélt, daruk, cölöpverők, siklók stb. stb. használt és új állapotban előnyösen szállít

KOHN A. M.

BUDAPEST, V., Váci-ut 16. szám.

ÁLDOR SZIGFRID

Magyar mélyfúró vállalata.

BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferencz-tér 14. sz.

Elvállal sima és mélyfúrásokat szén, petroleum, víz, káli és ásványok után keze soggal bármily mélység tekintetében és bármily rendszer szerint, esetleg része edé sel is.

● ● Expertizek, közbenjárás vételeknél és eladásoknál. ● ●

SZABADALMI

és védjegyoltalom kieszközlése az összes kulturállamban

ADLER MIKSA okleveles gépészmérnök

hites szabadalmi ügyvivő

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.

Telefon 106-55.

Telefon 106-55.

PIUS PIRINGER
BÁNYA ÉS ALAGUT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A

ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
Viszontárúsítóknak kedvezmény:-Árjegyzek ingyen és bérmentve.

Evi tagdíj 10 korona.

3 évi kötelezettség.

A magyar bányászokat, a bányászattal és az ezzel összefüggő iparral és kereskedelemmel foglalkozókat állásra és rangra való különbség nélkül ezennel felhívjuk a

Magyar Bányászok Országos Szövetségébe
való belépésre.

BELÉPÉSI NYILATKOZAT.

Alulírott ezennel belépek a Magyar Bányászok Országos Szövetségébe.

Sor-szám	Teljes név	Foglalkozás	Pontos lakcím	Megjegyzés. A Szövetségre vonatkozó véleményeket ehelyütt is kérjük.

Tessék kitölteni és hozzánk beküldeni.

**SZIVÓ GÁZ
BENZIN
MOTOROK ÉS
LOKOMOTIVOK,
BILOK.**

**BRÜNN-KÖNIGSFELDI
MOTOROK**

FAMEGMUNKÁLÓGÉPEK

= EGYED = **ABELES EMIL** BUDAPEST
ÁRUSÍTÓ V. VÁCI-UT 14.

TELEFON 98-32. SÜRGÖNYCÍM: BARSEL

**Összes famegmunkáló gépek
és egyéb gyári berendezések.**

Wollák és Társa
Budapest, V., Alkotmány-utca 19. szám.

Speciális üzlet a merkiál író-
gépkellékekben az összes
rendszerű írógépekhez. =

Sokszorosító-készülékek
* Copying-Office

GÁLOCSY és BÁNÓ

bánya-, kohó- és gépészmérnöki irodája
BUDAPESTEN,
VERES PÁLNÉ-UTCA 3. * Telefon 739.

Elvállalja az összes bányászati,
kohászati, gépészeti, gyáripari,
fűtési és tüzelési berendezések
tervezését és kivitelét.

Elvállalja a bánya és kohótérmekek
vegyelemzését,
és gyakorlati megvizsgálását és
szakértői véleményt ad
azok érelle és felhasználhatósága
felől.

Gőzgépek indikálását, általában
gépek, kazántelepek, tüzelések,
fűtések, bánya- és gyári beren-
dezések megvizsgálását, esetleg
azok reconstructóját.

Meglevő telepek, gépek, berende-
zések időnkénti vagy állandó szakszerű fel-
ügyeletét.

Képviseli: a Grison-féle kerekeket, a Bánó-féle szab.
vízcsoves kazánokat, a Galocsy- és Terényi-féle szab.
gázfejlesztő készülékeket.

felvesz a

HIRDETÉSEKET

A B á n y a
kiadóhivatala

BUDAPEST, VIII., KENDER-UTCA 6. SZ.

Világra szóló magyar találmány!

(szabadalmi igénye 6437., védjegye 17.823. sz. belajstromozva.)

A természettudomány legújabb vívmánya folytán a haj, szakáll, bajuszszálak magvát képező anyagnak felfedezése alapján készítve. A „Hajvédő Sámsonid“

a hajhullást megszünteti.

A „Hajtermő és növesztő Sámsonid“ néhány heti használat után az utasítás betartása mellett a legöregebb egyén teljesen kopasz fején is

a haj termését előidézi,
a ritka és rövid hajzatot pedig dússájtűrévé teszi és igen

hosszúra megnöveszti.

Ugyanaz a hatása a bajusz és szakállra nézve is.

Jó eredményéről a feltaláló kezeskedik.

Ára a rendkívül becses hajmagvakat tartalmazó „Hajtermő és növesztő Sámsonid“-nak, kenőcs vagy folyadék (hajszesz) alakjában 20 korona. A „Hajvédő Sámsonid“ ára 10 korona.

Kapható postai úton, valamint viszontelárusítók részére kizárólag a feltalálónál és egyedüli készítőnél: **Dr. Hollósy Istvánnál**, Budapest, VII. Szövetség-utca 28/b, ahonnan levélbeli megrendelésre helybeliek részére a Sámsonid külön díj felszámítása nélkül házhoz szállíttatik. Helybeliek részére kapható még **Török József** Király-utca 1. és operai gyógytárban s minden nagyobb gyógytárban, drogueriában és a **budapesti fodrászok raktárszövetkezetében** VII., Csengeri-utca 15.

Hogy ezen valóban csodaszer a hajtermést előidézi, még a legöregebb egyének teljesen kopasz fején is álljon itt a következő elismerő-levél:

Tekintetes Hollósy István urnak, Budapest.

Ezelőtt harmincz évvel, igen sűrű hajamat egy ásványvizfürdő kurájának hosszabb használata folytán teljesen elvesztettem pár hét alatt. Mult év végén jutottam hozzá az Ön által feltalált hajtermőhöz. A „Hajtermő és növesztő Sámsonid“ használata folytán ma már 43 cm. hosszú, gesztenye-barna és vastag hajfonatom van s remélem, hogy 78 éves korom daczára visszanyerem egy méternél hosszabb hajamat.

Budapest, 1908. július 10.

Tisztelettel Özv. Klein Henrikné.

A fenti levélben foglalt tények valóságát és az aláírás hitelességét mi alulírottak, kik a 78 éves s nálunk lakó uriaszonyt évtizedek óta ismerjük, igazoljuk.

Özv. Reiznerné, Flesch Berta, Flesch Lipót.
(VII. kerület, Izabella-utca 23. sz. a.) számtisztv.

Tekintetes Dr. Hollósy István urnak,
Budapest.

Ezennel igazolom, hogy nagyanyám: Özv. Klein Henrikné ezelőtt teljesen kopasz volt, a mióta csak én ismerem. És ma már a Sámsonidnak néhány hónapi használata után dússájtűrével bír.

Aradon, 1908. szeptember 10.

Kun József, ékszerész és látszerész
Andrássy-tér 17. szám.

Büssing-féle teherautomobilok.

a legmegbízhatóbb és gazdaságosabb üzeműek.

Gyárak: BRAUNSCHWEIG és BÉCS.

Automobil teherkocsik 6000 kg. hordképességig. Automobil tehervonatok 11000 kg. teherbírással. Omnibuszok, szállodai társaskocsik 12—42 személy részére. Motoros tűzoltókocsik, hajógépek és gazdasági motorok minden célra 120 lóerőig. Szabadalmazott kettős rugózásuk folytán a Büssing gépkocsik a legrosszabb uton is acélabroncsokon rázkodás nélkül futnak. Londonban 369 Büssing omnibusz közlekedik. Amsterdam, Berlin, Bécs, Crefeld, Linz, Moszkva, München, Stockholm és más nagyvárosok hatóságai és nagyszabású vállalatok a Büssing gépkocsit választották a köz- és magán-szállítások lebonyolítására. Magyarországon is fényesen bevált. Moson és Magyaróvár között Büssing omnibuszok közlekednek.

Vezérképviselő **REIMAN GYULA.**

Budapest, V., Bálvány-utca 12. Telefon 91—57.

Ugyanott „Helios“ automobil-garage és javítóműhely, a modern technika szerszámával felszerelve.

Gépalkatrészek. :: Automobil anyag- és kellektár. :: Németországban mindenki, aki Büssing gépkocsit vásárol, a hadügyminiszter részéről 4000 márká beszerzési és évenként 1000—1500 márká fontartási hozzájárulást kap. Egy 5—6 tonnás Büssing teher-automobil üzemeltetése tonnakilóméterenként csak 8—10 fillér.

Svéd-Aczél

Kereskedelmi Társaság.

A legjobb minőségű aczélok
bármely célra.

Budapest, V., Bálvány-utca 12.

Telefon 91—57.

TITANIT

BIZTONSÁGI ROBBANTÓSZER-GYÁR CEIPEK és TÁRSAI TRENCSEN.

Az első biztonsági robbantószer Magyarországon. A „Titanit“ ütés, hő, surlódás, nyomás iránt teljesen érzéketlen. A „Titanit“ nem fagy meg. Robbantó erejére, repesztési képességére nézve az eddig ismert összes brizans robbantó-anyagokkal versenyez. Kezelése egyszerű és teljesen veszélytelen. A Titanitra nem vonatkoznak a keresk. és belügyminiszteriumok azon óvrendelei, melyek a többi robbantószerre nézve elengedhetetlenek. Vasuti és gőzhajóállomásokon a szállítmányok mint bármely más szállítmányok

kezeltetnek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető. Szállítása nem úgy mint a többi robbantószerké, hanem bármely vonattal, vagy hajóval és bármely időben történhetik. A Titanit ára a robbantószerké napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeif be is igazolja. Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felhozott összes kiváló tulajdonait és előnyeif. A gyár január óta üzemben van.

Egyébb felvilágosítással készséggel szolgál a gyár igazgatósága és kereskedelmi képviselője:

BUDAPEST, IV. KER., IRÁNYI-UTCZA 8. SZÁM.

DEUTSCH BERTALAN CHAMOTTE és AGYAGÁRU-GYÁR R.-T. Gyár: KÁLNÓ. LOSONCZ mellett (Nógrád m.)

Vezérképviselet és iroda:

Közp. Kereskedelmi és Iparbank r. t. áruosztálya
Budapest, V. ker., Váci-körút 26. szám.

Főelárusítás és raktár:

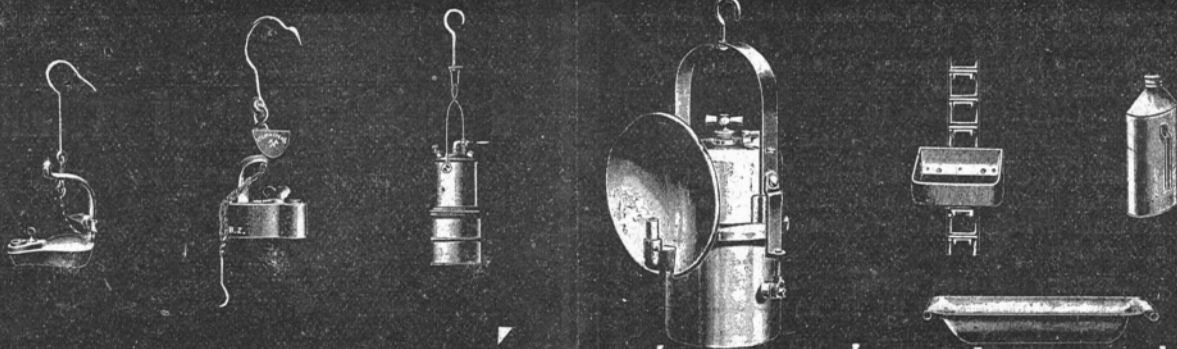
ELKÁN és BOSSÁNYI
Budapest, VI., Sziv-utcza 61. és 67.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB GYARA

Szállit minden czélnak megfelelő

tűzálló chamotte anyagot

külföldi gyártmányokkal egyenrangu minőségben.

BARTOS ZOLTÁN FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA
BÁNYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA
BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE